

Wat als je je zorgen maakt over de ontwikkeling van een kind?

TEKST
LIEN VAN LAERE
FOTO'S
CAROLINE BOUDRY

Wat als je bezorgd bent om de ontwikkeling van een kind? Wanneer trek je aan de alarmbel? En op welke manier deel je je bezorgdheid met de ouders? We vroegen het aan Neelke Dewulf, inclusiecoach bij Stad Gent.

Vanuit Stad Gent werkt Neelke Dewulf mee aan CIK, Centra voor Inclusieve Kinderopvang. Als inclusiecoach begeleidt ze in haar regio ook elke organisatie die vragen heeft over de opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Ook niet-stedelijke groepsopvang, gezinsopvang en buiten schoolse opvang kunnen bij haar terecht. Medewerkers vertellen haar soms dat ze bezorgd zijn om het ontwikkelingstempo of bepaald gedrag van een kind. 'Het is een thema dat gevoelig ligt. Het is belangrijk om de ontwikkeling van kinderen op te volgen, maar is het ook onze opdracht om problemen zo vroeg mogelijk te detecteren? Hoe dan ook, als je je zorgen maakt is het goed om dat vanuit drie invalshoeken te bekijken. Welke impact heeft het op het kind, op de ouders en op jezelf als begeleider?'

Komt bezorgdheid voort uit concrete observaties?

Neelke Dewulf: 'Ja. En het is belangrijk om je observatie zo holistisch mogelijk te kaderen. Gebruik niet enkel tabellen die zich vooral focussen op ontwikkelingsdoelen gekoppeld aan leeftijden, deze zijn te normatief. Kind volgsystemen die vertrekken vanuit het kind in ontwikkeling en die aandacht hebben voor welbevinden en betrokkenheid, helpen je om een

→

kind in zijn gehele ontwikkeling te bekijken. Verleg je focus van wat een kind moet kunnen naar wie dit kind is. Wat zijn de interesses en sterktes van dit kind? Zit het goed in zijn vel? Heeft het contact met de andere kinderen? Dit soort vragen helpt om een eventuele bezorgdheid in een ruimer kader te plaatsen. Als welbevinden en betrokkenheid nog goed zitten, is er meestal geen reden tot grote bezorgdheid. Als een kind, in tegenstelling tot de meeste van zijn leeftijdsgenoten, nog niet kan stappen, hoef je je daar bijvoorbeeld niet per se zorgen om te maken. Zeker niet als het kind er zelf geen moeilijkheden van ondervindt, zich op andere manieren vlot voortbeweegt en een goed contact heeft met de andere kinderen. Een kind kan niet op elk domein voortdurend groeien. Misschien is zijn taal net heel hard aan het ontwikkelen en gaat de motorische ontwikkeling tijdelijk minder snel? Raakt het kind daarentegen gefrustreerd omdat het - letterlijk - moeilijk dingen kan bereiken of niet meer met de anderen kan meespelen, dan komen het welbevinden en de betrokkenheid wel in het gedrang. Dan bekijk je wat de oorzaken van die frustratie zijn en hoe je die kunt wegwerken. Als er collega's zijn, of bijvoorbeeld een (dienst) verantwoordelijke of een pedagogisch coach, kun je je bezorgdheden ook aan hen voorleggen.'

Het is belangrijk dat je openstaat voor het tempo en de reacties van de ouders

Wanneer deel je je bezorgdheid met de ouders?

'Dit lukt het beste als je met de ouders regelmatig bespreekt hoe het met hun kind in de opvang gaat. Het is niet goed als een van de eerste gesprekken meteen een gesprek is waarin je je bezorgdheid uit. Die gewoonte moet je dus zeker inbouwen. Concreet? Wanneer een kind langere tijd blijft hangen in een bepaald ontwikkelingsdomein of als je merkt dat er een terugval in ontwikkeling is, is het goed om met de ouders te delen wat je opmerkt. Bedenk vooraf wat je met het gesprek wil bereiken. Wil je jouw bezorgdheid gewoon delen? Wil je samen met ouders een oplossing zoeken? Of wil je dat ze hulp inschakelen? Sowieso is het belangrijk dat je openstaat voor het tempo en de reactie van de ouders. Soms zijn ze heel opgelucht dat je iets benoemt, omdat ze zich er zelf ook al vragen bij stelden. Andere keren kaart je iets aan waar ouders niet klaar voor zijn of een andere mening over hebben. Misschien wordt je verhaal dan weggewuifd. "Ik heb ook laat leren stappen, dat komt wel goed." Je verwachting van het gesprek kan dus botsen met de reactie die je krijgt. Het is goed dat je daar op voorhand rekening mee houdt.'

Hoe kun je een gesprek met de ouders aanpakken?

'Breng je bezorgdheid niet in een van de eerste gesprekken met de ouders. Zoek een moment waarop je rustig kunt samenzitten. Een breng- of afhaalmoment is niet geschikt: jij wordt voortdurend onderbroken en de ouders voelen zich misschien wat overvallen. Tegelijk kan het ook bedreigend overkomen als je ouders in een apart lokaaltje spreekt. Tips voor het gesprek zelf: benoem concreet wat je ziet, stel open vragen en spreek zo veel mogelijk met ik-boodschappen. Veralgemevende woorden als 'nooit' en 'altijd' gebruik je beter niet. Zeg dus niet 'Je kind speelt nooit met andere kinderen.' Beter is: 'Ik heb gemerkt dat je kind het vaak moeilijk heeft om contact te maken met andere kinderen, ik wil dat graag met jullie delen.' Pols ook zeker of ouders dit zelf ook al opgemerkt hebben. En zo ja, hoe ze daar mee omgaan. Vaak hebben ouders zelf iets opgemerkt of oplossingen uitgeprobeerd. Het is belangrijk hun ideeën te horen en hun inspanningen te erkennen, van daaruit kun je samen verder.'

Waarop kun je nog letten als je met ouders over hun kind praat?

'Heel belangrijk is dat je ook benoemt wat wél goed loopt. Zo vermijd je een eenzijdig negatief verhaal. Verder verwacht je beter niet dat ouders meteen een oplossing hebben. Ouders proberen overtuigen is ook geen goed idee. Tabellen waarmee je je gelijk wil bewijzen bijvoorbeeld, werken averechts. Ook een kind vergelijken met andere kinderen uit de groep doe je beter niet. En labelen is sowieso uit den boze. Schakel ook geen derde in die het kind komt observeren: als er iets is, wil een ouder dat als eerste horen. Eigenlijk is de essentie van zo'n gesprek eenvoudig: je deelt je observatie en je bezorgdheid, van daaruit kun je het samen met de ouders verder opvolgen. En als ouders behoefte hebben aan meer informatie over waar ze terecht kunnen, kun je hen hierin helpen.'

Hoe kun je het kind en de ouders verder helpen? Wat is het vervolg?

'Veel hangt af van hoe het gesprek verlopen is en hoe ernstig je bezorgdheid is. Soms volstaat één gesprek. Andere keren moet de boodschap even bezinken en is het goed om de ouders er later nog eens over aan te spreken. Dan kun je bijvoorbeeld vragen hoe het gesprek ervaren is. Welk gevoel heb ben de ouders erbij? Willen ze dat delen? →

Houd er rekening mee dat ouders soms tijd nodig hebben om eventuele stappen te ondernemen. Toen hun kind zich motorisch erg traag ontwikkelde, kozen de ouders er bijvoorbeeld voor om nog even te wachten. Pas toen het kind ouder werd en zelf gefrustreerd raakte, schakelden ze een therapeut in. Het kind was ondertussen ook

zelf heel gemotiveerd om te stappen. Had die therapie sneller opgestart kunnen worden? Misschien wel, maar soms zijn andere factoren meer doorslaggevend. Ouders respecteren en het tempo van het gezin volgen, dat werkt op termijn doorgaans beter dan hulp forceren.